

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ

Ігор Гусєв

м. Київ

Форм політичної поведінки може бути безліч, і аналізувати кожен з них окремо, в рамках конкретних політичних партій не представляється можливим. Крім того, категорія «поведінка» повинна розглядатися не лише як політична активність, але і як відстороненість від політичного життя, пасивне ставлення до нього. У зарубіжній політичній психології дослідники виділяють два типи прояву особистісної активності: інстинктивну, засновану на навичках (мається на увазі поведінковий тип) і розумну [1]. Дане психологічне трактування також повинно враховуватися при дослідженні особливостей політичної поведінки бідної молоді: прояву солідарності або агресії, активності і пасивності, позиції пристосування або протесту і т.д.

Р. Лейн визнавав процес політичної соціалізації молоді як наслідок певних форм політичної поведінки, яка відбувається в певному соціально-культурному середовищі [2, с. 118]. Таким чином, якщо говорити про бідну молодь, можна зробити висновок, що саме умови недостатнього матеріального забезпечення, обумовлюючи формування відмінних соціальних цінностей і установок виступають стимулом до освоєння певних форм політичної поведінки властивих цим представникам. Спрямованість політичної поведінки в даному випадку може носити і протестний характер.

В результаті процесу політичної соціалізації формується комплекс політичних установок молоді, яка потім і обумовлює політичну поведінку. Залежно від рівня інформативності і стабільності установки зростає вірогідність дотримання її. У зв'язку з цим формування політичної установки є передуючим етапом на шляху до формування стійкої позиції щодо політичної поведінки [3, с. 14].

Вибірка у даному опитуванні складалася з молоді Сумської області, що навчається у професійно-технічних училищах. В опитуванні взяло участь 313 осіб віком від 15 до 24 років, серед яких жінок – 53,7%, а чоловіків – 46,3%.

Відповідно до мети дослідження було підбрано методичний апарат, до якого увійшли методики, що діагностують різні прояви політичної поведінки, а саме: СПК (самопочуття-поведінка-культура) А.В. Склярук, ОМПУ (опитувальник мотивації політичної участі) А.О. Краснякової, ОРПС, опитувальник особливостей політичної соціалізації Є.І. Чорного.

Для визначення психологічних особливостей політичної поведінки молоді був зроблений факторний аналіз серед всієї сукупності індикаторів. Факторний аналіз здійснювався за методом головних компонент з обертанням Varimax Normalized. Оптимальна кількість факторів, що виділилися, та їхня статистична значущість перевірялися за критерієм Кайзера. Загалом було знайдено вісім факторів, що характеризують політичну поведінку молоді (55,5% загальної дисперсії).

Мотиваційна особливість політичної поведінки «задоволення соціальних та матеріальних потреб у політиці» (9,1% від загальної дисперсії) відображає схильність респондентів вбачати можливість отримувати від участі у політиці велику кількість знайомств, задовольняти потребу у спілкуванні, а також реалізуватися професійно, при цьому покращити власне матеріальне становище.

«Уникання політичної діяльності» (8,9%) є такою політичною особливістю, коли молодь демонструє апатію до політично процесу, не хоче брати участь в ньому, ігнорує свої громадянські обов'язки, уникає втручання політики у особисте життя, часто виправдовуючи таку поведінку неможливістю щось змінити у цій сфері.

Прояв «індивідуалізму» (7,9%) відображається на політичній поведінці молоді таким чином, що вона не вдається до активного залучення у політичний процес (переважно обмежується переглядом політичних передач), центрується на безпеці особистого і сімейного просторів, багато часу приділяє для

покращення власних здібностей, але не пов'язує їх реалізацію тільки з політичною діяльністю.

Така особливість політичної поведінки молоді як «делегування повноважень професіоналам» (6,5%), має таке наповнення, що політикою повинні займатися люди зі спеціальними навичка і знаннями, що можна вважати як спосіб уникнення участі у політичному процесі, зняття певної відповідальності з себе при делегуванні власних повноважень. При цьому професійна діяльність політикою не розглядається як прийнятна можливість кар'єрного зростання, адже для реалізації себе у політиці треба перекреслити певні принципи, життєві позиції, тощо.

«Залежність від соціального оточення» (6%) у політичній поведінці виявляється через те, що особа не відчуває себе незалежною у прийнятті рішень, при цьому вважає, що контроль влади за соціальними інститутами повинен бути мінімальним, бо владне втручання у функціонування цих інститутів розглядається дестабілізуючим. Можемо припустити, що ця особливість політичної поведінки реалізується у такому вигляді, що влада не повинна втручатися в суспільні процеси, але в цих суспільних відносинах людина залежна від загальної думки.

Особливість «імпульсивної політичної агресії» (5,7%) у поведінці молоді полягає у тому, що до представників влади завжди є підстави на агресивні дії з боку населення, немає таких у політиці, до яких не можна застосовувати агресію. У такий спосіб виправдовуються незаконні дії, адже у цьому випадку людина не скоює злочин проти посадовця, а встановлює справедливість.

«Епізодична участь у політиці» (5,7%) як особливість політичної поведінки молоді виявляється у тому, що політична активність зводиться лише до участі в масових акціях і тільки таких, які не потребують значних особистих і часових витрат. Сама ж політична діяльність вважається негідною для добропорядної людини.

Така психологічна особливість політично поведінки як «прояв критики у близькому оточенні» (5,7%) пов'язана з підвищеною нервовістю під час

провідною учбовою діяльністю для цієї молоді, яка не дає можливість висловлювати критику щодо політиків та представників влади на широкий загал, тому ця вербальна діяльність проявляється серед близького оточення і рідних.

Отже, серед знайдених особливостей політичної поведінки, молоді найбільш властиві наступні: залежність від соціального оточення, епізодична участь у політиці та імпульсивна політична агресія. Така особливість як делегування повноважень професіоналам від політики сильніше виражена у хлопців ніж дівчат ($p \leq 0,01$), так само і епізодична участь у політиці, але на рівні статистичної тенденції ($p \leq 0,1$).

Таким чином, було виокремлено вісім особливостей політичної поведінки студентської молоді, з яких три мають високий рівень прояву. Для політичної поведінки молоді властивим є негативні характеристики: пасивність, агресивність, залежність в прийнятті рішень, що ще раз підіймає підкреслює актуальність вивчення цієї проблеми.

Література

1. Curry R.L. A Theory of Political Exchange / R.L. Curry, L.L. Wade. – N.Y., 1966. – 310 p.
2. Lane R.E. Political Life: Why People Get Involved in Politics / Lane R.E. – L.: Glencoe, 1959. – 204 p.
3. Kavanagh D. Political Science and Political Behavior / Kavanagh D. – L., 1983. – 351 p.